

територията на републиката преди повече от половин хилядолетие.

Оттогава светът се промени невъобразимо за чехите и словаците, поради почти чудодейното рухване на комунистическото управление без кръвопролития по време на така наречената "Кадифената революцията" от 1989 г. За ромите животът също се промени драматично след падането на комунизма и, както често се е случвало в тяхното минало, те се оказаха пешки в мощни политически процеси, върху които те не могат да влияят. Когато новите, млади държави изложиха своите наследени тромави икономически структури на несантименталните сили на пазарния натиск в търсене на Светия Граал на "пазарната икономика" и евентуално инкорпориране в Европейския съюз, въздействието върху ромите беше непосредствено.

Подобно на своите съграждани ромите посрещнаха с радост демократичните принципи на посткомунизма, но за тях първият осезаем опит в този прекрасен свят не беше свързан с внезапно нарастване на граждански свободи, а със суровите икономически реалности, тъй като много от тях бяха изхвърлени от техните предимно ръчни работни места, както се оказа, прекалено разрасналата се тежка индустрия. Като част от същия обхвaten процес някои ромски жени бяха принудени да се заловят с проституция, присъединявайки се към нарастващия брой жени, предлагащи се за продажба по градските улици или покрай главните магистрали, водещи на Запад - първият видим за туристите и тираджии-те белег на предлаганите нови свободи.

Струва ми се иронично, че преди гледах на писането си за ромите като свидетелство за добронамерената, и все пак потисническа, комунистическа политика по отношение на ромите, а сега се оказва, че обръщам поглед към тази епоха с известна доза носталгия. Въпреки факта, че много от предишните административни мерки бяха крещящо дискриминационни и демонстративно незаконни. Понякога те нарушаваха не само чехословашката конституция, но стигаха и до отрицание на най-основните човешки права.